

PORUKE I ZAKLJUČCI SAVETOVANJA ENERGETIKA 2020

Poštovani energetičari,

Nakon Svečane Akademije povodom 100 godina Saveza energetičara, koja je održana 16. oktobra 2019. godine, održali smo i tradicionalno međunarodno Savetovanje od 21. do 24. juna 2020. godine na Zlatiboru, u hotelu Palisad. Ponovili smo svoj ponos i radost što negujemo i dalje jednu veoma modernu oblast sa vekovnom tradicijom! Sakupilo se ukupno 153 učesnika koji su svojim radovima (u opticaju je bilo blizo 100 radova) potvrdili visoki renome koji savetovanje ENERGETIKA uživa u stručnoj domaćoj i međunarodnoj javnosti.

Posebno su svojim kvalitetom izazvala pažnju dva PANELA, koja su na kritičan način osvetlila dva ključna pitanja energetskeg sektora: energetske tranziciju i ulogu javnih preduzeća u energetskeg sektoru. Isto tako i dva uvodna predavanja posvećena elektronskoj energetici i razvoju tržišta električne energije u Srbij ostavila su jak stručni uticaj i okupila značajan broj učesnika u najranijim terminima.

Zaključeno je da nauka i struka sagledavaju optimalan način kako kroz energetske tranziciju doći do održivih energetskeg sistema. Taj način je definitivno sadržan u dekarbonizaciji, decentralizaciji i digitalizaciji sektora i uvek aktuelnoj energetskeg efikasnosti!

Za energetske sektor Srbije dekarbonizacija podrazumeva postupno napuštanje lignita i prelazak na domaće obnovljive izvore (sunce i vetar) koji će zajedno sa ojačanim hidro delom ponovo obezbediti energetske nezavisnost zemlje. Konkretno se moraju izvoditi iz pogona stari agregati na lignit (Kolubara A, Kostolac A1 i A2, TENT A1 i A2,...) i spremiti precizni planovi o izlasku iz pogona svih termoagregata u narednih nekoliko decenija. Naime, takse na ugljendioksid verovatno će učiniti rad ovih agregata ekonomski neracionalnim, a time Srbiji olakšati ekološko opterećenje koje ovi agregati nose. Ovo podrazumeva da se o novim agregatima na lignit (Kolubara B) eventualno započnu razmišljanja kada tehnologije čistog uglja budu tehnološki i ekonomski izvodive. Stanje struke je takvo da to ne treba ubrzo očekivati tako da je veoma upitno i korišćenje velikih rezervi uglja na Kosovu i Metohiji. S druge strane završetak izgradnje bloka Kostolac B3 se podrazumeva iako je i ukupni stepen efikasnosti (oko 35%) i ekonomičnost projekta, s obzirom na takse na ugljendioksid koje su pred vratima, daleko ispod optimalnih nivoa. Međutim, ovde bi veća greška bilo vraćanje unazad, odnosno prekid projekta.

Decentralizacija podrazumeva da se proizvodnja u geografskeg smislu raspodeli (male solarne elektrane bazirane na tehnologiji sve jeftinijih solarnih panela) i kroz energetske zadugarstvo izvrši i demokratizacija pa i demonopolizacija proizvodnje. U Srbiji se u ovom kontekstu ubrzano mora usvojiti regulativa potrebna za neto merenja kod pro-kupaca (energetske entiteti koji i proizvode i troše energiju) i skup pravila o balansiranju proizvodnje iz obnovljivih izvora.

Digitalizacijom koja se odnosi na uvođenje hardvera i softvera za pametno upravljanje energetskeg infrastrukturom otvaraju se ozbiljne ekonomske šanse inovativne izvozne privrede Republike Srbije.

Ukazano je da se zbog sve većeg učešća obnovljivih izvora energije mora uraditi dodatna fleksibilizacija sektora kroz: sprezanje različitih proizvodno-potrošačkih sektora (elektroenergetske sektor povezati sa transportnim preko električnih automobila, spregu sa sektorom grejanja i hlađenja ostvariti preko skladišta toplote i toplotnih pumpi, spregu sa

skladištima energije realizovati preko savremenih postrojenja baterija, zatim hidroakumulacija, skladišta tečnog vodonika,...). Fleksibilizacija na strain potrošnje podrazumeva primenu tehnoloških mera upravljanja potrošnjom (odziv potrošnje) ali i ostale tehnološki raspoložive postupke.

Na planu tržišta jače učešće obnovljivih podrazumeva uvođenje dinamičkog tarifiranja i konstrukciju tržišta energetske kapaciteta. Naime, tradicionalno tarifiranje dominantno bazirano na ceni marginalnog kWh (energije) postaje od manjeg značaja.

Savez energetičara je i u ovim specifičnim okolnostima potvrdio da je jedinstvena platforma na kojoj se sučeljavaju svi delovi energetskega sektora na jednom mestu i tribina za formulisanje zajedničkih ciljeva. Drugim rečima, potreba za stručnim i kreativnim promišljanjem energetskega sektora, odnosno integralne energetske politike na jednom mestu, sa rezultatima koji će biti podrška svima koji odlučuju u sektoru čini se nespornom i potrebnom. Pored ovoga podeljenost stručnjaka po stručnim, stranačkim i raznim drugim osnovama čini integralistički koncept razvoja energetike još značajnijim. Zato su za struku neodržive odluke nekih javnih energetskega preduzeća da ne dozvoljavaju aktivan doprinos svojih stručnjaka kroz pisanje radova i kritične diskusije na savetovanju i da na indirektan način ne podržavaju savetovanje. Savetovanje je upravo mesto koje pomaže svim donosiocima odluka da se optimalno pozicioniraju!

Energetska politika i energetska raskršća već decenijama predstavljaju jedno od ključnih pitanja savremene civilizacije. Složenost izazova koji su danas pred energetikom je takvog karaktera da zahteva još više promišljenog timskog rada jer je manevarski prostor za dobra rešenja omeđen pre svega klimatskim promenama, ali i prirodnim energetskega resursima, ekonomskim ograničenjima i raspoloživim tehnologijama. Nalaženje optimalnih rešenja u multidisciplinarnom energetskega sektoru je logičan zadatak udruženja svih energetičara. Savez energetičara sa dobrom tradicijom i impulsima koji stižu od novih članova, služi afirmaciji struke i profilisanju energetske politike.

Na Savetovanju su razmotrena gotovo sva aktuelna i otvorena pitanja energetskega sektora i to polazeći od dijagnoze stanja i završavajući sa perspektivama i trendovima u sektoru. Pored ovih stručnih ciljeva Savetovanje je poslužilo i za jačanje udruženja energetičara i to kako kroz pozitivne sinergetske efekte ispoljene tokom Savetovanja tako i kroz zaključke i poruke.

Kao važan stav Savetovanja preovladalo je uverenje da je neophodno afirmisati i podsticati razvojni koncept u energetici, koji može bitno da utiče na razvoj ekonomije zemlje. Naime, energetskega sektor je jedan od retkih koji još uvek ima snage da pokrene intenzivnu privrednu obnovu, jer je sam po sebi veoma moćan a istovremeno je povezan sa pratećim industrijama. S druge strane energetskega sektor uključuje u sebe najmodernija dostignuća iz tehničko – tehnoloških oblasti što jača motivisanost svih učesnika u sektoru. Pri tome je nesporno da se motivisanost pre svega mora bazirati na ekonomskim signalima, ali ne samo na njima.

Ovakav razvojni koncept podrazumeva ofanzivan odnos prema izgradnji novih energetskega infrastrukturnih kapaciteta, koji nisu naslonjeni na lignit kao i ofanzivan odnos prema izgradnji pametne energetskega infrastrukture i posmatra zaštitu životne sredine i energetskega efikasnost kao poslovne šanse.

Kadrovski deficit u energetici prepoznat je kao dominantan problem. Potrebno je hitno napraviti planove kadrovske obnove energetskega sektora. Ovu problematiku je moguće unaprediti i kroz osnivanje energetskega instituta. Pri tome je neophodno definisati modele edukacije, stimulacije i unapređenja kadrovske strukture i trasirati put visokoškolskega obrazovanja u energetici.

S poštovanjem,



A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Milun Babić'.

Milun Babić
Predsednik skupštine Saveza
energetičara



A handwritten signature in black ink, appearing to read 'N. Rajaković'.

Nikola Rajaković
Predsednik Saveza energetičara